

УДК 338.48

Проявко А.І.¹

Зацепіна Н.О.²

¹ студ. гр. МТУ-110м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. пед. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СПЕЦИФІКА РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ

Важливість туризму в житті сучасного суспільства останніми роками значно зросла. Сьогодні туризм активно розвивається, люди почали багатозначно подорожувати – в освітніх, релігійних, рекреаційних цілях, тому це також стало туризмом. Він відіграє настільки величезну роль у суспільстві, що став унікальною масштабною світовою галуззю, а туристичні ресурси є важливою частиною національного багатства багатьох країн. В даний час активно розвиваються різні пізнавальні напрямки, включаючи релігійний туризм. Такий напрямок туризму, як релігійний (паломницький) туризм, спрямований на відвідування релігійних святинь та духовне вдосконалення, став більш затребуваним в останнє десятиліття на

туристичному ринку, особливо на Заході.

Відносно нещодавно релігійний туризм був включений до списку доступних видів туризму, прийнятих Світовою організацією туризму. У той же час традиції поклоніння святим місцям сьогодні активно відроджуються з розвитком релігійного туризму. Паломницькі подорожі стають надзвичайно популярними в останні роки. Релігійний туризм починає відігравати важливу роль у системі міжнародного та внутрішнього туризму певних держав світу, коли їх населення постійно приєднується до паломництва та екскурсійних поїздок по святих місцях й до релігійних центрів.

В останні роки ідея паломництва набула широкого поширення як явище, яке складається з двох взаємопов'язаних форм, не зовсім коректних, тобто невідповідних традиційним поглядам. Перша форма – це релігійне паломництво до святих місць представників різних релігій, освячене багатовіковими традиціями шанування та поклоніння. Друга форма – світське паломництво туристів, незважаючи на їх релігійну приналежність, до різних, як правило, монументальних, пам'ятних та інших світських об'єктів. Щоб підтвердити цей підхід, його послідовники пропонують розглядати паломницький ритуал як священний акт, характерний як для поклоніння священному місцю певної релігії, так і для відвідування світського об'єкта. Як правило, такий підхід не передбачає чіткого розрізнення священного, тобто сакрального, та псевдосакрального змісту самої дії, чого насправді неможливо досягти без наявності певної релігійної культури суспільства або принаймні його частини. Звичайно, ритуали можуть бути як релігійними, так і світськими, але слід підкреслити, що вони не можуть бути однаковими за своїм змістом.

Під релігійний туризм необхідно розуміти діяльність щодо надання послуг та задоволення потреб туристів, які подорожують до священних місць та релігійних центрів поза їх звичним середовищем існування. Але існують певні розбіжності у визначенні понять, які відносяться до релігійних подорожей як виду туризму. Так, М.Б. Биржаков визначає туризм як тимчасові виїзди (подорожі) людей в іншу країну або місцевість, відмінну від місця постійного проживання на термін від 24 годин до 6 місяців протягом одного календарного року або з вчиненням не менше однієї ночівлі в розважальних, оздоровчих, спортивних, гостьових, пізнавальних, релігійних та інших цілях без заняття діяльністю, оплачуваною з місцевого джерела (франц. *tourisme* – від *tour* – прогулянка, поїздка). За матеріалами міжнародної паломницької конференції у Києві від 22 жовтня 2010 року, паломництво визначено як один із аспектів духовної діяльності церкви, маючи давні коріння, є формою богослужіння та поклоніння пастви, відвідування богослужінь у святих місцях та здійснення молитовного спілкування з віруючими інших помісних церков як вираження єдності та

соборності Православної церкви за вченням Святого Писання, Вселенських соборів та Святих отців. В свою чергу, Бабкин А.В. визначає релігійний туризм як вид діяльності, пов'язаний з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, що прямують до святих місць і релігійних центрів, які знаходяться за межами звичайного для них середовища.

Таким чином, паломництво слід розглядати як універсальну давню релігійну традицію, яка зберігається як одне з найбільших та тих, що активно розвиваються, сучасних соціокультурних явищ, заснованих на закономірності повернення суспільного інтересу до взаємодії локальних цивілізацій у в глобалізованому світі, на тлі послаблення ролі політичних ідеологій. А постійне розширення паломницьких подорожей сьогодні є однією з найважливіших сфер міжцивілізаційного контакту, що яскраво проявляє багатогранні тенденції нашого часу. Тому необхідно визначати чітку межу між двома видами подорожей, світською та релігійною, виходячи з характерних відмінностей, які існують між паломництвом та релігійним туризмом.